

Nova Pravda

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo:

Narodni dom, Tajništvo NSS. Telefon št. 77.

Izhaja tedensko

Posamezna številka velja 1 kreno

Upravištvo: Ljubljana, Gradšče 7, levo. T. 77.

Naročnina: Mesečno 4 K. inserzi po dogovoru.

Jugoslavija.

Ljubljana, 17. febr. 1921.

Poslanci so odšli večinoma vsi na dopust, v Beogradu so ostali le člani ustavnega odbora, ki pripravljajo ustavni načrt.

Skoraj vse stranke so predložile svoje načrte za ustavo. Seveda so ti načrti taki, kakor bi prijala ustava dotičnim strankam. So pa tudi poslanci, ki bi imeli najrajši tako ustavo, da bi imeli oni sami največji dobiček. Ravno pri ustavnem vprašanju se najbolj vidi, koliko smisla imajo naše velike stranke za državo in narod. Najprej jim je za strankine koristi, mnogokrat tudi le za osebne koristi, državne koristi pa so zadnje, ki pridejo v poštev. Ali se je potem čuditi, da država od meseca do meseca nazaduje, mesto da bi napredovala. Ali je pri tem čudno, da si upa nastopati proti nam celo falična Avstrija, ki drugače naravnost pred vsako drugo državo same ponižnosti na trebuhu leži.

Pretečeni teden je zboroval v Beogradu tudi gospodarski svet, to so zastopniki velepodjetij, industrije in trgovine. To zborovanje je bila prava slika vladne nezmožnosti. Politične stranke, ki imajo od preobrata sem vso vladno v rokah, so pokazale vso svojo revščino. V dveh in pol letih te politične vlade niso bile v stanu, da bi ustvarile najprimitivnejšo upravo. Manjka uradnikov strokovnjakov in celo stoji. Politične stranke nastavljajo na uradniška mesta enostavno le svoje pristaše brez ozira na kako kvalifikacijo. Danes je tak uradnik v finančnem ministertvu, jutri ga vzame njegov prijatelj v ministertvo za poljedelstvo, pojutrišnjem gre v drugo ministertvo, kjer pač ima njegova stranka vpliv. Kaj je o takih uradnikih za pričakovati, bo znal pač vsak. Od krojača se zahteva, da zna pravilno krojiti obleke, od čevljarja, da zna delati čevlje in da se je dosti naučil. Le politični minister in njegov strankarski uradnik znata vse, brez da bi se kaj učila. In takih uradnikov je v Beogradu, kakor poroča „Jutrarnji list“ nad 3000. Ti ljudje niso za nobeno drugo rabo, kakor da čakajo, kdaj da pride njih stranka na krmilo, da jih potem na državne stroške redi.

To so v resnici žalostne razmere, žalibog pa jih ne bode mogoče drugače odpraviti, kakor potom volitev. V bodoči parlament morajo priti samo mlade nekorumpirane stranke, stranke, katerim je za ljudski blagor.

Radić.

Vzadevi Radić odseva vsa naša politična mizerija. Cisto gotovo je, da je Radić eksaltiran človek. Saj tudi pred vojno in med vojno ni bil popolnoma normalen. V glavnem bomo pogodili Radića, ako ga smatramo demagogom. Kakor vsem demagogom, so zrastle tudi Radiću razmere čez glavo in je najbrž danes sam v položaju, da resnično ne ve, kaj bi storil. V nekem oziru pa se nam Radić dopade, on noče delati, ker pa noče delati, odklanja tudi vsako plačilo, v tem se blagodejno razlikuje od „državotvornih“ in drugih načelnih strank, ki sicer tudi nočejo delati, nikakor pa ne odklanjajo državnega denarja.

Značilno za „visoko“ politiko naših merodajnih strank je tudi, kako te stranke sodijo o Radiću. Kadar se

zdi, da se bode Radić naslonil na eno stranko, tedaj ga dotična stranka hvaleži na vse pretege, drugi dan se Radić zopet premisli in se približa kakih drugi skupini in stranka, kateri se je oddaljil, ga začne napadati, da je joj. Veleizdajalec sem, lump tja, to so navadni argumenti naših „državotvornih“ strank. Seveda prinesejo na dan tudi argumente o veleizdajstvu Radića in njegovih pristašev. Toda vsi veleizdajniški argumenti niso škodili dosedaj niti Radiću, niti njegovim pristašem. Ako je Radić kriv in se ima res dokumente njegove krivde, zakaj ga ne zapro? Ako so krivi njegovi pristaši, zakaj jih pustijo na prostem? Kaj si misli o nas inozemstvo? Radićeva zadeva postaja že direktno tragikomična in je prava slika naših bolnih razmer.

Ves Radić postaja smešen, toda on ima za smešnost vsaj neki argument in ta je, da še nikoli ni bil resen. Bolj smešne pa postajajo naše „državotvorne“ stranke, ki imajo to slabost, da hočeje biti resne.

Nam se zdi, da predstavljajo vse naše stranke nekako razširjeno Radićijado in s tem mnenjem smo prišli resnici precej bližje.

O ti komunisti.

Kakor znano je vlada prepovedala komunistično časopisje. V Sarajevu pa so menda hudo pritiskali na komuniste in jih nekaj izgnali. Toda kaj so napravili komunisti? Vseh 59 komunističnih poslancev je k tej zadevi molčalo kakor grob in se za uboge reve niti ganili niso. Sarajevski komunisti pa so poslali v frankovsko buržnijski list „Hrvatska Sloga“ in lo prošnjo na vlado, da bi z njimi malo bolj lepo postopala. Ti jugoslovanski komunisti so res usmiljena vredni ljudje, hudo je ako človek nič nima, ako pa nima tudi v glavi nič, je pa naravnost za počt.

Na delo.

Sarajevsko „Narodno Jedništvo“ prinaša pod naslovom „Fašio i Haimatsdienst“ dobro poročilo o krivicah, ki se godijo Slovcencem v Julijski Benečiji in na Koroškem. Vsa mesta, vse pokrajine, vsa plemena in stranke celega naroda bi se morale dvigniti in protestirati proti nečuvnemu postopanju Nemcev in Italijanov. Narodna obrana, Jadranski zbor in Jugoslovanska matica bi se ne smela omejit le na posamezne proteste in na osnivanje lokalnih podružnic, temveč bi morale delati, da cela Evropa zve našo nezadovoljnost, kako se postopa z našimi nesrečnimi brati v Italiji in na Koroškem. Zato bi bilo treba organizirati veliko propagando preko pariškega časopisa „Journal des Débats“ ali kar bi bilo še bolj ustanoviti lasten v francoskem jeziku pisani list, kakor ga imajo Češka, Poljska, Holandija in druge države.

Nas iskreno veseli, da so se začeli zanimati za naše severne in zapadne meje, tudi brati v sredini države. Polagoma bomo le prišli do prave državne ideje.

Naš krožeči denar.

Generalni inšpektorat finančnega ministertva objavlja: „Pravda“ je dne 7. februarja poročala, da je angleški list „Economist“ priobčil, da je v Ju-

goslaviji kvečjemu pet milijard 250 milijonov dinarjev v prometu. Točno število naših novčanic v prometu je objavila Narodna banka dne 31. decembra 1920. Iz tega objavljenja je

razvidno, da je v prometu kvečjemu 3.370.587.145 dinarjev. To znači, da je angleški časopis hote ali ne hote število jugoslovanskih novčanic povečal za 1879 milijonov dinarjev.

Svetovni pregled.

Skoraj da lahko rečemo da danes ni kotička na svetu, kjer bi se moglo lepo mirno živeti. Povsod, prav povsod imajo svoje homatije in dolgo bo še trajalo, da bode zavladal povsod red.

Pri naši sosedi

Italiji.

Mogoče ni nikjer toliko nemira, kakor v Italiji. Dežela je preobljudena in ne more preživljati vseh svojih ljudi. Saj se še prav dobro spominjamo, kako so prihajali pred vojno laški delavci v naše kraje. Kakor k nam, so hodili laški delavci po celi Evropi, milijoni so šli tudi v Ameriko, pa tudi v Afriko in Avstralijo. Sedaj pa so se za prile laškim delavcem vrata in ne morejo nikamor več. Evropske države imajo same preveč ljudi, povsod narašča število brezposelnih, Amerika pa je tudi prepovedala naseljevanje.

Prišli bodo hudi časi za našo sosedo Italijo. Grehe katere je delala, se bodo še krvavo maščevali.

Trenotno živj laško ljudstvo še od vojne slave, toda gospodarstvo ni odvisno od vojne slave, gospodarstvo se drži svojih železnih zakonov in gre trdnih korakov svojo pot. In ta pot pelje v Italiji v neizogibno pogubo.

Laški nacionalisti, takozvani fašisti nastopajo proti vsakemu, kdor ne hvaleži laške države in se popolnoma ne pokori njihovim poveljem. Vsaki dan nam prinašajo listi novice, da so se vršili med fašisti in drugim prebivalstvom, ki radi gladu ravno ne hvaleži laške države, krvavi spopadi. Metanje bomb, streljanje s puškami in revolverji je na dnevnem redu in skoraj nekaj vsakdanjega. Pretečeni teden so napadli zopet Slovence v Trstu, udarli v tiskarno „Edinost“ uničili opravo in stroje ter tako napravili škode nad 800.000 lir, to je nad 4 milijone kron. Par dni pozneje pa so napadli tiskarno komunističnega lista „Il lavoratore“, jo popolnoma upostili in jo navsezadnje zažgali.

V notranjosti laške države, se pa bijejo po mestih cele bitke med fašisti delavci in kmeti. Da te bitke niso popolnoma nedolžne, nam kaže velikansko število orožja, ki se je moralo na zalitevo laške vlade oddati v mestu Bolonja, ker je vlada, kateri je to vsakdanje pobijanje državljanov postalo vendar enkrat malo preneumno, zagrozila sicer prisilno hišno preiskavo. Doslej je bilo v mestu Bolonji raznim fašistovskim in komunističnim terorističnim organizacijam odvzeto 5500 pušk, 3000 revolverjev in repetirnih pištol, 1800 bodal, tri strojne puške in nad 300.000 patron. Torej v enem samem mestu toliko orožja, sedaj si lahko predstavljamo, koliko orožja mora biti v Italiji med ljudstvom. Na ta način si lahko privoščijo vsaki dan eno bitko med seboj. Pod laškim solncem je pač gorko.

Avstrija

pleše, se veseli, gladije in živi dalje na „pu“.

Skoraj da lahko rečemo da danes ni kotička na svetu, kjer bi se moglo lepo mirno živeti. Povsod, prav povsod imajo svoje homatije in dolgo bo še trajalo, da bode zavladal povsod red.

Skoraj da lahko rečemo da danes ni kotička na svetu, kjer bi se moglo lepo mirno živeti.

Skoraj da lahko rečemo da danes ni kotička na svetu, kjer bi se moglo lepo mirno živeti. Povsod, prav povsod imajo svoje homatije in dolgo bo še trajalo, da bode zavladal povsod red.

S Koroškega pa prihajajo vedno obupnejši glasovi. Kar delajo Avstrijci s slovenskimi Korošci presega vse meje.

Čehoslovaška.

Na neki slavnosti je dr. Kramar ostro kritiziral oficiole zunanjo politiko Čehoslovaške. Rekel je, da zunanja politika, ki jo vodi čehoslovaška vlada, ni prava, ker ni slovanska. Zunanja politika Čehoslovaške je zgubila pravo smer, ker se ne naslanja na Ruse.

Dr. Beneš je odgovoril dr. Kramaru v obliki razgovora z urednikom „Čehoslovaške Republike“. Dr. Beneš pravi da mora delati Čehoslovaška realno politiko. Zunanja politika Čehoslovaške mora biti taka, kakor to zahtevajo obstoječe razmere. Dr. Kramar misli nedvomno na caristično Rusijo. Toda caristična Rusija je mrtva in njeni zastopniki se potikajo po svetu, ali naj se pogaja Čehoslovaška s temi begunci v imenu Rusije. Da je to nemogoče bo uvidel menda tudi dr. Kramar.

Dr. Kramar je nezadovoljen, da Čehoslovaška ni pomagala Rusom, toda kako naj bi Čehoslovaška pomagala? Pomagati bi morala le z orožjem, toda ali dr. Kramar ne ve, da bi se na Češkem v to svrno ne moglo spraviti na noge le en bataljon vojakov. Da bi se delala politika po idejah dr. Kramara, bi izgledalo danes v Evropi pač popolnoma drugače kakor izgleda sedaj. Politika, ki jo hoče uveljaviti dr. Kramar je utopična in za sedanje razmere pogubljiva.

Dr. Beneš bo seveda zasledoval smer, ki je za sedanje razmere edino mogoča. Pripoznati moramo, da je zunanji minister Čehoslovaške silno pridn in agilen državnik in nedvomno se ima Čehoslovaška njegovemu delu in njegovi pridnosti silno veliko zahvaliti. Čehoslovaška je danes edina nasledna država, ki ima k svetovni politiki vsaj malo dostopa in to je gotovo v veliki meri tudi zasluga dr. Beneša.

Slovenija.

Ljubljana, dne 17. februarja 1921.

Za Slovenijo je imenovan nov predsednik g. dr. Viljem Baltič, sedaj načelnik v ministrstvu za notranje stvari v Beogradu. Kakor vse kaže se hoče napraviti pri pokrajini vladah konec politično-strankarskim vladam, ter uvesti polagoma uradniške vlade. Mi pozdravljamo iskreno to smer in radi tega novega predsednika, kot strokovnjaka prisrčno pozdravljamo.

Trdno pričakujemo, da bode uvedla nova vlada red v naše razdrapane razmere, ter da ne bode zasledovala nič drugega, kakor dobrobit celokupnega naroda brez razlike političnega prepričanja.

Upamo pa tudi da bode dosedanji politični preostanki pri deželni vladi izginili in napravili prostor poštenim in le za blagor vseh državljanov zvečim strokovno izobraženim uradnikom.

Ako so prizadete stranke res vnete za narodni blagor, kakor vedno trdijo, potem naj napravijo svojo dolžnost in odstopijo. Narodu se služi do stokrat boljše, ako se v pravem času od strani od zelene mize, kakor pa da se prsiljeno sili tja.

Novo vlado čaka vse polno dela. Radikalno bo treba izvesti represalije proti tukajšnjim Nemcem za lumparije, ki jih uganjajo znoreli koroški Nemci z ondrotnimi Slovenci. Stanovnjško vprašanje čaka nujne rešitve, vse kar se je zgodilo do sedaj je polovičarsko. Na gospodarskem polju bo treba nemudoma nekaj ukreniti, kajti draginja stopa grozeč zopet na dan. Meso se je izdatno podražilo, drugi predmeti bodo sledili, izgovori na valuto, na izvoz ne bodo pomagali dosti. Ako bi bile pri nas strokovne vlade že od preobrata, nikoli bi ne doživeli takih mizerij, kakor jih preživljamo danes. Ponavljamo, da imamo trdno upanje, da bodo uradniki strokovnjaki, popravili, kar so zagrešile politično-strankarske vlade.

Ljudsko štetje.

Pretečeni mesec se je vršilo v naši državi ljudsko štetje. Celotni rezultat najbrže še dolgo ne bode znan, vsekako bo jako zanimiv.

Dosedaj je znan izid mesta Ljubljane in mesta Maribora.

Rezultat v Ljubljani.

Ljubljana, brez predmestij: Prebivalcev 53.072, moških 26.268, žensk 26.804. Državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je 48.246, tujih državljanov 1.611, neodločenih 3215. Po veroizpovedi je pravoslavskih 2046, rimskokatoliških 50.323, grškokatoliških 38, evangelijskih 264, muslimanov 263, izraelitov 91, drugih veroizpovedanj 15, brez konfesije 59. Po materinskem jeziku je Slovencev oziroma Srbov, Hrvatov in Slovencev 50.275, drugih Slovanov 760, Romunov 13, Italijanov 175, Nemcev 1690, Madžarov 65, Arnavtov 3, drugih narodnosti 91. Sedaj se vrši revizija ljudskega štetja, ki pa v glavnemu ne bo mogla uplovati na objavljeni izid.

Rezultat v Mariboru.

Po ljudskem štetju ima Maribor z vojaštvom vred 30.739 prebivalcev, in sicer 28.202 civilista in 2537 vojakov. Moških je 16.070, žensk pa 14.669. Katoličanov 28.064, pravoslavnih 572, protestantov, židov in pripadnikov drugih veroizpovedi in brezkonfesionalcev 821. Od celotnega prebivalstva je priglasilo slovensčino za materni jezik 20.929, nemščino 6512, srbohrvaščino 776, druge slovanske in neslovanske jezike 436. Vseh Slovanov je v mestu 22.141, Nemcev 6512.

Da vemo bolje ceni izid ljudskega štetja v Mariboru, je dobro, da pregledamo dosedanja ljudska štetja, pri katerih se je določeval znameniti „občevalni jezik“. Leta 1880. se je naštele 2431 ljudi s slovenskim in 13.518 ljudi pa z nemškim občevalnim jezikom. Leta 1890. je bilo razmerje 2653 proti 15.950, leta 1900. pa 4062 proti 19.298. Konečno je leta

1910. avstrijska statistika naštele 3828 ljudi s slovenskim in celo 22.653 ljudi z nemškim občevalnim jezikom! Vedno smo trdili, da je bila ta statistika lažna in se je dalo celo s pomočjo drugih podatkov te statistike dokazati, da so imele tri četrtine mariborskega prebivalstva svojo domovinsko pravico v popolnoma slovenskih krajih. Sedaj, ko se je določevala materinščina, se je izkazalo, do smo trdili prav. Nemški Maribor je prenehal eksistirati.

Izvanredna popustljivost naših strankinih vlad, ki so dajale Nemcem dve leti potuho, je overila Nemce, da se jim naše države prav nič ni treba bati. Spoznali so, da se v Sloveniji kakor tudi v ostali Jugoslaviji treba laškati sedaj tej, sedaj drugi stranki ni, da potem smejo delati kar sami hočejo. Sedaj pa jim vzarstel grebenček že celo tako, da so skušali v posameznih krajih, kjer živijo v večjih skupinah zlorabljati uradno moč v to, da so popisovali Slovence za Nemce. Sedaj bo menda vlada odredila v vseh teh krajih uradno revizijo.

To je popolnoma v redu. Toda vladna revizija bo nekaj stala, te stroške pa bodo morali plačati dovkoplačevalci. Ali bi ne bilo dobro, da bi se v takih slučajih predpisali troški tistim, ki so jih zakrivali. Krivi temu so naši liberalci, klerikaleci in socialni demokrati. Da bi se računi predpisali vedno pravim krivcem, bi se državna misel, ki je padla pri nas skoraj že na ničlo, kmalu dvignila.

Korupcija v stanovnjškem uradu v Ljubljani.

Ljubljana ima zopet svojo senzacijo. Prav kar se je pokazal zopet mal kos celokupne naše korupcije. Prav je, da pride vsaka lumparija na dan in mi smo veseli, da je počilo ravno v stanovnjškem uradu. Koliko naših ljudi je po krivdi korupcij, ki so se dogajale v ljubljanskem stanovnjškim uradu že leta brez stanovanj.

Uradnik stanovnjškega urada se je pustil od strank podkupovati; seveda so tega uradnika podkupovali le tisti, ki imajo denar in jim ni za denar nič, to so po domače verižniki. In verižniki so dobivali potem stanovanja, ubogo delavno ljudstvo pa staneje še naprej v vagonih. Sedaj je prišla stvar na dan in oblast je nastopila z vso strogoostjo. Tako je prav.

Toda pri tem nam prihaja druga misel. Ljubljana je postala v zadnjem času bogata na različnih korupcijah. Sedaj počni nekaj tukaj, sedaj tam. Pa o smola, počni namreč pri majhnih. Je sicer popolnoma v redu, da se lovi tudi male lumpe, toda po našem sicer ne merodajnem mnenju bi bilo pa tudi dobro, ko bi se napravil večsih lov tudi na one, velike lumpe, ki prav za prav redijo te male lumpe. Veliki lumpi nastopajo sicer v pozni velikih gospodov, imajo često automobile in razkošnja stanovanja. Lov bi bil težak, ker avtomobili hitro vozijo, toda bil bi hvaležen, pa še nekaj bi nas pri tem zanimalo, če bi namreč postopale oblasti tudi v takim slučaju z vso strogoostjo.

K aferi stanovnjškega urada smo dobili sledeči dopis, ki ga radi aktualnosti prinašamo, bilo bi dobro, da bi si ga prečitali tudi vladni krogi.

Hi korupciji pri stanovnjškem uradu. Ljudski glas, božji glas, pravi pregovor, ki je tudi v tem slučaju dokazal svojo veljavnost. Že dolgo je v Ljubljani razširjen nazor, da mu je nemogoče dobiti stanovanje, kdor ni ima kakega hišnega posestnika za boga, ne žrtvuje stanovnjškim odurom ali senzalom vsaj 5000 kron ali pa... Čemu rekriminacije? Nas zanima pred vsem še drugo vprašanje, namreč kaj bode s tistimi gospodi, ki so podkupovali s težkimi stotaki pri stanovnjškem uradu samo da prepričijo izvršeno odpoved stanovanja, odpoved, ki je slonela tudi na ljudskem glasu — če ne morda celo na dokazih, da so verižniki in nemčurji in pa tudi inozemci. Podkupovanje državnih funkcionarjev je po naših zakonih kaznjivo. Ali bodo ti gospodi tudi ka-

znovani in porinjani čez mejo, ali pa jih bodo težki stotaki še nadalje varovali pred roko pravice in jim pustili še nadalje obdržati stanovanja, ki pritičejo drugim... »

Druga afera.

Ta afeta je seveda delikatnejša, ker se tiče bolj bogatih gospodov, radi tega napreduje stvar bolj počasno. Ko bi ukradel kak „majhen“ človek ro kron bi bil že pod ključem, tako se pa samo še preiskuje. V mislih imamo Trboveljsko premogokopno družbo. Tam se je delalo kar v milijonih. Seveda ako že, potem pošteno. Imenovali so se pri tej aferi jako visoki gospodje, državni uradniki, toda do sedaj se je samo pisalo, smo radovedni kedaj se bode začelo „postopati“.

Najnovejša vest o tej aferi je prišla že sedaj iz Beograda in se glasi:

Goljufljive mahinacije Trboveljske premogokopne družbe.

Beograd, 13. februarja. Današnja „Politika“ piše pod naslovom „Trboveljska afeta“, kako je ministrska komisija odkrila v rudnikih Trboveljske premogokopne družbe, ki so bili dozaj gnezdu rudarskih stavk in 20 v rokah dunajskega kapitala, velike nerednosti. Pri pregledovanju knjig se je ugotovilo, da so lastniki premogokopnikov pretvorili produkcijske cene premoga za več kot 100%. Cene premoga so se radi tega dvigale, prebivalstvo se je pritoževalo radi vedno večje draginje, država pa, ki je rabila dve tretjini vsega trboveljskega premoga, je bila prizadeta v še večji meri. List vprašuje, kako je mogoče, da niso državni uradniki treh ministrstev, ki so imeli nadzorstvo nad premogovniki, že prej odkrili teh mahinacij.

To je faktično salamensko sitna afeta, sitna tem bolj, ker so imenovani že slovenski upravni svetniki, da se „Trboveljska premogokopna družba“ „nacionaizira“. — Marsikdo bo moral posrkati precej vročo „župco“, seveda če se afeta mogoče iz večjih ozirrov ne bo „zatušala“.

Pa še ena afeta.

Senzacijska aretacija. Okr. uprava finančne kontrole v Ljubljani je v nedeljo 13. t. m. odredila aretacijo dr. Markoviča, ravnatelja „Svetle“ v Ljubljani. Dr. Markovič je bil od finančne uprave obsojen na 3 milijone globe ali eno leto zavora zaradi prikrižanja davku podvrženih stvari. Ker dr. Markovič ni globe plačal in je bil begosumen, je bil odrejen zapor. Afero je v Ljubljani med trgovskimi krogi vzbudila splošno senzacijo. Gre se za veliko množino žarnic, katere je skušala tvrdka odtegniti trošarini.

Pa pravijo, da je vojska pokvarila samo nižje sloje, ako bi napravili primerjalno kriminalno statistiko, ne vemo na kateri strani bi bil večji odstotek.

Nekaj o narodnem delu.

Naše „velike stranke se kaj rade pobahavajo, da so kajpada državotvorne, narodne, edinozveličane itd. Pri ogromnem delu, ki ga seveda imajo, da pridejo pravočasno do ministrskih stolcev, sedaj so rekli, da so v „razbremenitev“ ministrov nujno potrebni tudi ministrski namestniki, nimajo časa brigati se za narodno delo. Drugače so pa narodni, samo pravijo, da je skrb za narodnost vladina dolžnost, ker pa predstavljajo sami ob enem tudi vlado, ne vemo kdo bo skrbel za narodnost. Ker torej „velike“ stranke za narodno delo nimajo ne časa ne umevanja je sklicala naša stranka dne 13. t. m. v Kočevju javni shod proti nemški buržoazni občinski upravi. Shod je bil jako dobro obiskan in prinašamo v sledečem tozadevno poročilo:

Javni shod v Kočevju. Protest proti nemško buržoazni občinski upravi.

Preteklo nedeljo takoj po občnem zboru kraj. org. NSS v Kočevju se je vršil v gostilni pri Belanu javen narodno-socijalističen shod, ki ga se je udeležilo veliko število delavstva. Shodu je predsedoval novoizvoljeni predsednik tov. prof. Polovič, ki je v prisrčnih besedah pozdravil navzo-

čega poslanca tov. Brandnerja, ki je došel na shod, da poroča o sedanjem policijskem položaju. Tov. Brandner je takoj uvodoma odgovoril na vprašanje tov. Erbežnika, da nikdar in pod nobenim pogojem ne more pripustiti, da bi se nas na ljubo zapadnih imperijalistov gnalo v smrt proti našim krvnim bratom Rusom, kar nam zabranjuje tako naš narodnotsni, kakor socialni program. V svojih nadaljnjih izjavanjih se je govornik bavil z dogodki v konstituantni od otvoritve naprej do izvolitve ustavnega odbora, pri čemer je vzbujala posebno pozornost drastična slika o prisegi, ki se je vsled trmoglavosti demokratsko-radikalnega kluba razvila do pravcate profanacije, kakor tudi mrzlično prizadevanje omenjenih vladnih strank pridobiti zemljoradnike na svojo stran, ker bi sicer sedanja vlada padla v vodo. Prehajajoč na naše lokalne razmere je poročevalec ostro bičal kočevski občinski odbor, v katerem sedijo še vedno sami Nemci, ko je vendar že danes gotovo, da štejemo v Kočevju Slovenci, kljub temu, da so bili popisni komisarji sami Nemci, okrog dvotretjine vseh prebivalcev. Velik škandal je, da se je po nepotrebnem, po največ iz strankarskih razlogov razpustilo več slovenskih občinskih odborov, dočim se je pripustilo Nemcem, da so celi čas od prevrata gospodarili, kar je bilo tem lažje ob pasivnosti g. okrajnega glavarja, ki kljub prepovedi ne samo dovoli nemške veselice, temveč se istih celo sam udeležuje. Naša odločilna zahteva je, da se nemški občinski odbor rtzpusti. Zborovalci, med njimi tudi nekaj komunistov so govorniku burno pritrdjevali, osobito pa, ko je nastopil za razpust občinskega odbora. Nato sta govorila še tovariša Repovž in Miklavčič, kakor tudi odbornik komunistične organizacije, nakar je bil shod ob enoglasnem sklepu, da mora biti konec nemškemu občinskemu gospodarstvu, zaključen.

Kočevje. Kočevskim Nemcem je zadnjem času silno zrasel greben vsled popustljivosti nekaterih Slovencev. Posebno pa vznemirja slovensko javnost govornica o protinarodnem nastopanju dveh višjih državnih uradnikov. V tej zadevi vodimo skrbna poizvedovanja in bomo storili potrebne korake.

Kočevje. V „Slovenec“ našteva nekdo tuk. notarju dr. Maurerju narodne grehe: Da je iz sebičnih nagibov razbil „Slovenski odbor“ v Kočevju, ker so ga začeli zapuščati nemški klientje; da ima za sollicitatorja nekega zelo zagrizenega Nemca — priganjača za pisarno — in da kot predsednik JDS za časa volitev ni storil svoje narodne dolžnosti in ni izreklamiral Nemcev iz volilnega imenika. Ker je g. notar odbornik raznih narodnih društev in starosta „Sokolov“, zahtevamo tuk. Slovenci, da trditve „Slovenca“ ovzre in vsestransko pojasni ter tako opere svojo narodno čast.

Celje.

Predržnost: Gotovi celjski nemškutarji — trgovci postajajo v svoji tevtonski zakrknosti že naravnost predržni. Tako ima na primer znani Karbeutz v svoji trgovini povsod le nemške napise, uslužbenca pa razupite germanske izzivače, ki se nočejo privaditi slovensčine. Poleg tega pa dični možakar prav pošteno cene navija, nakar bi opomnili naš urad zoper navijalce cen — ki je najbrže že izdihnil. Prepričajte se sami pri obratnikih.

V Gosposki ulici gotovi trgovec Bandek najbrže ne ve, da je v Jugoslaviji. V njegovih izložbah vidi razne razglednice v ultragermanskih barvah oziroma zastavah ter slike raznih slovanofobov a-la Rosegger itd. Morda ta gospodiče še pričakuje vkorakanje »Heimatsdiensta«.

Kaj je tem nemškutarjskim »kušarjem« res vse dovoljeno?

Značaj vojnih dobičkarjev. Nekoč je došel nek invalid z amputirano nogo k tukajšnjemu trgovcu Stermeckiju s prošnjo, ako bi mu zamogel kot predsednik tuk. trgov. gremija izposlovati službo pri kakšnem trgovcu v Celju kot knjigovodja ali korespondent. Ker seveda ti »težki« gospodje za take re-

veže nimajo služb, je invalid imenovane trgovca prosil za podporo, narkar mu je gosp. Stermecki po dolgem premišljevanju v imenu celjskega trgovskega gremija podaril reci in beri... 10 K. Invalid je ta znesek zavrnil ter s solzami v očeh odšel.

Tipičen značaj celjskih vojnihi dobičkarjev-graščakov, ki so pred vojno bili tuk pred polomom. Sram Vas bodi! — Tudi tem parazitom usoda ne prizaneha.

Zob za zob. Nedavno so bile dve Mariborčanke-Slovenke v Gradcu ker so med vožnjo v tramvaju govorile slovensko, dejansko napadene ter z dežniki in torbami tepene.

Tedenske novice.

Obvezni poluletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. aprila 1921. Za vstop v tečaj je vložiti pri vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani do dne 5. marca 1921 prošnjo ter ji priložiti: 1. krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko izprijevalo; 4. učno izprijevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu; skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Vojaške pokojnine — pravilno vpošiljanje vlog. Ker je prevzela vse posle glede odmere, nakazovanja in izplačevanja vojaških pokojnin za invalide, voj. vdove in sirote, vpokojene gažiste in njihove svojce že v mesecu septembru 1920 civilna uprava, a dohajajo še vedno mnoge tozadnje prošnje in obvestila na vojaško intendanco za Slovenijo v likvidaciji, razglša poverjenstvo za socijalno skrb ponovno, da je treba naslavljati: 1. vse vloge za odmero in nakazanje voj. pokojnin na Invalidski oddelk poverjenstva za soc. skrb deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, St. Peterska vojašnica in 2. vse vloge in obvestila, ki se tičejo izplačevanja teh pokojnin (n. pr. izpremembo naslova, smrt vpokojenca ali kakega družinskega člana itd.) na Računski oddelk delegacije ministrstva financ (vojaške mirovine) v Ljubljani, St. Peterska vojašnica (prej Vojaška pokojninska likvidatura).

Drzen rop otroka.

Zločin po načinu abruških in alban-skih roparjev.

Včeraj je bila vsa Ljubljana razburjena. Zgodil se je predrzen, dasi nerodno izpeljan zločin. Ob pol 11. uri dopolne je potrkal na vrata 1. razreda vadicne mlad človek, napol delavsko oblečen ter prosil učiteljico gđ. Sajo-vičeovo, naj takoj izpusti iz šole 7 letnega Tončeta Pollakovega, sina tovarnarja Karla Pollaka,

da še vidi živega očeta, ki se je z avtomobilom smrtno ponesrečil. Učiteljica je smatrala moža za Pollakovega delavca ter prošnji brž ustregla.

Mož je vzel fanta za roko ter ga peljal proti glavni pošti. Tam je izročil postreščku

grozilno in izsiljevalno pismo za K. Pollaka,

kjer je očetu pisal, da naj pošlje do 1. ure v Keršičevo gostilno v Šiško 60 tisoč dinarjev pod številko 9999, ako hoče dobiti sina živega in zdravega še nazaj. Denar pa ne sme obstojati iz dinarskega drobiža po 1 in 5 dinarjev in seveda tudi ne iz bankovcev po 20 dinarjev. Nato je peljal fantka proti Šiški, češ, da gresta k hudo ranjenemu očetu.

Pollakovi so na podlagi sprejetega pisma poslali vprašat v šolo, kjer so dobili potrjeno pretresljive vesti. Brž so obvestili policijo ter sami razposlali svoje delavce na vse strani iskat.

Deček najden.

Kmalu nato je našel stražnik Weber dečka koncem Žibertove ulice med praznimi železniškimi vozovi, kjer mu je ropar velel čakati, dokler ne pride Ponj, da gresta k očetu. Med tem je prišel k gostilničarki Keršičevi mlad, raztrgan fant s pismom, naj mu izroči zavoj, ki bi prišel pod številko 9999.

V našem ljubem Celju, pa bi človek mislil, če stopi na ulico, da je na Dunaju. Pa kako se širokoustijozne dame in mnogi nemškutarski petelini v blaženi »Herrensprache«, kar človeka opravičeno razburja.

Takim izizzvanjem bo treba stopiti v okom s samopomočjo. Če krhneš v Avstriji slovensko besedo iz ust dobiš batine pri nas pa imajo švabski kramljači povsod prosto pot. Zob za zob. Izvzete pa niso razne narodne gospe in gospodične.

V Guštanju na Koroškem bi imel narodno zaveden trgovec krasno bodočnost oziroma obstanek, brez konkurence.

Ker še zavoja ni bilo, a gostilničarki ni bilo znano za kaj gre, je potepuh pobegnil. Ta je bil sokrivec roparjev.

Na podlagi telefoničnega opisa so šli vsi detektivi na lov za roparjem. Ob pol 4. popoldne je detektiv Franc Cankar v Sartorjevi gostilni na Žabjaku nagovoril moža, ki mu je bil na videz znan. Mož je detektivu izrazil željo, da bi rad dobil nekoga, ki bi mu napravil prošnjo, da bi bil sprejet nazaj v vojaško službo kot prostovoljno dalje službe. Dasi je bila moževa obleka popolnoma drugačna, kakor v telefoničnem opisu, vendar je Cankarjevo bistro oko takoj spoznalo sumljive znake. Povabil ga je seboj, češ, da ga pelje k človeku ki mu bo napravil prošnjo, a peljal ga je na policijsko stražnico, kjer je roparja aretirjal.

Ropar je 25 letni Rudolf Satler, sin ključavničarja Pollakove tovarne, rojen v Zapužah pri St. Vidu nad Ljubljano. Učil se je baje tudi ključavničarstva, oziroma mehanike, toda sam trdi, da je brez poklica. Ropar je zločin tajil, toda pri njem so dobili enako pismo na gospo Keršičeovo. Tudi Tonček Pollakov je v njem spoznal moža, ki ga je odpeljal.

Zadnje čase je bilo po Ljubljani razpostanih

več izsiljevalnih in grozilnih pisem.

Preiskava bo dognala, ako ni pisec vseh pisem ravno Satler.

Sedaj se iščejo sokrivci, ki jih je brezdvomno več.

Roparski umor v Doljni vasi. V soboto, dne 12. t. m. zjutraj so našli v Doljni vasi št. 15 pri Škofelji mrtvo v njeni krvi 50letno užitarico Ivano Možina. Ležala je v svoji krvi zabodena v vrat, Morilec, kateremu so oblasti na sledu, je umorjeno oropal

Pobegli roparski morilec. Iz zaporov okrajnega sodišča v Kranju je pobegnil na Hudem rojeni čevljar Jožef Zupan, ki je bil radi roparskega umora zaprt. Ušel je dne 30. januarja ob pol 6 zvečer v družbi Štajerca Baumgartnerja. Ob devetih zvečer sta prišla Zupan in Baumgartner na Hudo k Zupanovim staršem, pri katerih sta spila nekaj mošta in jedla kruh. Zupan je rekel staršem, da ga je sodišče izpustilo, toda ker ga je sram domačih ljudi, gre po svetu. Zupan je doma preoblekel perilo, vzel svojo delavsko knjižico in nekaj denarja ter odšel. Pobegli roparski morilec je srednje velikosti, šibke postave, podolgastega bledega obraza, kostanjevih las, sivih oči, oblečen je v jahalne hlače, rjavkast jopič, rjav klobuk, črne čevlje in rjave dokolenice. Pobegnil je najbrže čez Ljubelj v Nemško Avstrijo.

Ukraden pisalni stroj. Iz uradnih prostorov »Kmetijske družbe« na Turjaškem trgu je bil ukraden pisalni stroj znamke »Stoewer«. Policija je tatu, ki je medtem stroj že naprej prodal, že izsledila.

Pustolovščina. Pred nekaj dnevi je na cesti v Kranju stopil pred orožnika-narednika R. Lempla mlad, 22leten, golobrad deček in ga v zelo uljudnem tonu nagovoril: »Gospod orožnik! Dovolite! Moje ime je Ivan Kremžar, železniški uradnik iz Zagreba. Pomislite! Dogodila se mi je velika nesreča. Na kolodvoru v Mrdvodah sem bil popolnoma ukraden. Vzeli so mi vse. Denar in — vse dokumente! Po

podani ovadbi je namišljeni železniški uradnik odšel v gostilno pri »Stari pošti«. Tam se je takoj izkazal kavalarirja. Ukradel je stensko preprogo. Nato je šel na kolodvor, kjer se je enako predstavil tudi postajenačelniku, proseč ga, da mu izda gratis vozni listek kot »železniškemu činovniku«. Postajenačelnik je prijazno ugodil prošnji tovariševi in mu dal listek. Odpejval se je v Ljubljano. Imel pa je smolo, da se je z njim vozil tudi neki detektiv. V Ljubljani so ga prijeli; ko je spal v nekem hotelu. Spoznali so ga pozneje za Ivana Jerina z Viča, hivšega praktikanta pri južni železnici.

Zrtev žganja. Krojaški pomočnik Raderer je pred dnevi prišel k nekemu kmetu blizu Klosterneburga na Nižje Avstrijskem, ki je ravno kar kuhal žganje. Raderer je rekel kmetu, da si upa izpiti 20 kozarčkov žganja. Kmet mu tega ni verjel in mu je rekel, da mu izplača 1000 kron, ako izpije 20 kozarčkov. Raderer se je nemudoma lotil dela. Toda že pri 18 kozarčku se je zgrudil na tla, zadela ga je kap. Nesrečna smrt žganja!

Mutec spregovoril po 16 letih. V Dalmaciji je zbolel pred 16 leti neki Joso Hagalj na legarju ter popolnoma izgubil dar govora. Pred par dnevi je mož spet obšel na legarju. Za časa bolezn pa je začel na veliko začudenje svojcev izgovarjati posamezne besede in bolj ko se je bližala bolezen koncu, tem razločnejše je govoril. V par dnevih se mu je dar govora zopet povrnil.

V votlem drevesu zmrznila. V gorovju blizu Solnograda so našli te dni mrtvo truplo neke neznane, okrog 40 let stare ženske osebe čepeti v votlem drevesu velikanske smreke. Očividno je nesrečnico zasačil vihar, vsled česar je šla izkat zavetja v votlo smreko, kjer je zmrznila.

Železniška nesreča pri Zalogu. Na križišču glavne zaloške ceste in proge južne železnice pri Zalogu se je včeraj zvečer dogodila nesreča, katere žrtev je postal višji revident, južne železnice 45letni Fran Pertot, dodeljen obratnemu ravnateljstvu v Ljubljani. Gospod Pertot je hitel na zaloški kolodvor, da bi še pravočasno dohitel zagrebški vlak, s katerim se je hotel peljati v Laze, kjer ima svoje stanovanje z družino. G. Pertot je videl prihajati vlak, bilo je 6.08, in upajoč, da v hitrem skoku preko prelaza, prehiti vlak, je skočil čez železniški tir. Zagrebški osebnii vlak št. 48 pa je prijel g. Pertota in ga vrgel na tla. K srči je g. Pertot tako padel, da so šla lokomotivina kolesa samo čez stopalo leve noge. Kolesa so mu nogo popolnoma zmečkala. Bil pa je tudi poškodovan na desnem sencu. Ponesrečenca so takoj z vlakom prepeljali na glavni kolodvor v Ljubljano, od tam pa z rešilnim vozom v bolnico. Višji revident Pertot je bil prej postajenačelnik v Pliberku na Koroškem. Po plebiscitu je moral to mesto zapustiti.

Protislovensko hujskarijo v Gradcu so vprizorili 27. jan. v spomin na mariborske dogodke pred 2 leti. Vsi govorniki so najdrznejše hujskali proti Slovincem. Med drugimi je neki

Mühlbacher izjavil: pride dan, ki ujedini vse brate v veliki nemski domovini. Takrat dobimo zopet Maribor in Sp. Štajersko. Takrat bodo mariborske »zrvice« v grobu čule, da je Maribor zopet svoboden in nemski. — Soc. dem. Resel je kvasil, da nemški delavci odklanjajo, da bi prišli njihovi otroci pod »zaostalo kulturo«.

Kako se počutite pri takem vtisu, gospodje jugoslovanske - socijaldemokratske stranke? Ha!

Nemški pastirski list je zopet izdal mariborski škof Napotnik. Upamo, da bo dosegel, da celovski škof za koroške Slovence izda slovenski pastirski list?!

Slovenščina pruskih duhovnikov. Znano je, da Nemci v občih, posebno pa še Prusi, ne morejo izgovarjati nekaterih naših soglasnikov, n. pr. ž, ki ga izgovarjajo kot š, dočim zamenjavajo g s k in nasprotno. V govoru povzroča tako zamenjavanje dostikrat smeh ali pa tudi ogorčenje med poslušalci, če se to zgodi v cerkvi. In tako smesenje našega jezika in katoliške vere je zdaj na Koroškem na dnevnem redu, ker je »Heimatsdienst« pognal večino naših duhovnikov ter jih nadomestil s pruskimi. V roke nam je prišlo izvorno pismo iz Grebinskega klostra, iz katerega posnamemo: Vam moram naznaniti, kako perfektno zna naš grebinski župnik govoriti slovensko: »Jezus se je v Betlehemu v eni šalici rodil, je potem 33 let med ljudstvom šival, slednjič je za nas na grizi umrl in je bil v hladni krop položen.«

Učni uspehi na naših srednjih šolah so, koncem 1. sem. izredno slabi, tako slabi, kot menda še nikoli. Naše djaštvo se z malimi izjemami ne uči, ampak so mu mar le plesi in zabave. Koliko nekateri dijaki prekvartajo, drugi prekrokaajo, presega pač vse meje. Izredno mnogo jih je dobilo slabe rede v vedenju. Po pol razreda ima ponekod slabo spričevalo v tem oziru. Če djaštvo ne bo krenilo na drugo pot, kesalo se bo svoje nepremišlenosti poznejša leta. Od samih faliranih študentov država ne bo imela nobenega haska! Zato mora imeti tudi moč in voljo da izprijenost izbije iz mladih glav.

Letošnji januar ni bil pri nas, temuč tudi drugodi izvanredno topel. Iz Sel nad Borovljami na Koroškem, ki ležijo tik pod Karavankami, in sicer na severni strani istih, kakih 800 metrov visoko in sploh med gorami poročajo, da so frfotali že mesec januarja metulji in so brenčali čmrlii. Tudi stari ljudje še tako mile zime ne pomnijo. Tudi na Dunaju ni bilo več koncem januarja snega. Ravno tako je bil že Semering skoro docefa kopen. Hudi meteži pa so se pojavili na Semeringu začetkom tega meseca, ko je zapadel sneg, čeprav le za malo časa, vnovič po celi srednji Evropi.

Poštna zveza med poštnima uradoma Kranjem in Jezerskim. S 6. t. m. se je zopet uvedla med Kranjem in Kokro vsakdanja enovprezna vozna pošta. Na to vozno pošto se priključi od istega dne naprej pošta med Kokro in Jezerskim.

Narodno gospodarstvo.

Državna razredna loterija. Dobitki drugega razreda:

štev. 98284	dobi	70.000.—	dinarjev
» 23367	»	30.000.—	»
» 60188	»	20.000.—	»
» 70759	»	10.000.—	»
» 22555	»	2.000.—	»
» 48370	»	2.000.—	»
» 6210	»	1.000.—	»
» 10158	»	1.000.—	»
» 25763	»	1.000.—	»
» 76576	»	1.000.—	»

Ostalih 2490 izžrebanih števil je izloženih v izložbi Gajeva ulica 8. Prihodnje žrebanje 7. in 8. marca t. l. Srečke se dobivajo pri Državni glavni kolekturi Medjunarodne banke d. d., Zagreb, Gajeva ul. 8.

Vsa mast bo šla v Nemčijo. Izvoz masti v Nemčijo je od 15. februarja prost.

Uredba, kako je dajati podpore iz čistega dobička državne razredne loterije, je objavljena v Uradnem listu

št. 11. Po tej ureditvi se namerava od čistega dohodka vsakega žrebanja uporabiti: a) 40 odstotkov za pospeševanje poljedelstva in živinoreje v drugega, kar spada v to stroko; prvenstvo v krajinah, ki so bile oškodovane med vojno in ki imajo po mirovni pogodbi pravico do odškodnine; b) 20 odst. za podporanje poljedelskih združenj oziroma njih zvez in kmetijskih združb, da intenzivneje izvršujejo svojo nalogo; c) 30 odst. za pospeševanje onih obrtov in industrij, ki ustvarjajo poljedelstvu in živinoreji pogoje za boljši razvoj, bodisi s tem, da jim nudijo pomočke za proizvodnjo, bodisi da jim predelujejo njih sirovine; za razvoj trgovine, ki stvarja tem predelkom ali sirovinam nova domača ali tuja tržišča, in za zdruogo, kar spada v to stroko: tudi tu se bo postopalo po prvenstvenosti iz točke a); č) 10 odstot. za dajanje posojil, in sicer kmetovalcem 6 odstotkov in obrtnikom in njihovim družbam 4 odstotke, toda

samo onim, ki s svojo strokovno usposobljenostjo in solidnostjo obetajo povoljen uspeh ter dajo resne garancije, da vzete vsote ob roku resnično vrnejo.

Priznanice zadržanih bankovcev (20% boni) se bodo pričele v najkrajšem času izplačevati za zneske izpod 1000 K. Dan in kraj izplačevanja še ni uradno določen.

Znižanje cen v Ameriki. Kakor poročajo iz New-Yorka, je ameriško delavstvo v večini slučajev pristalo na znižanje plač in mezd. To se opaža zlasti pri cenah obleke, perila in kruha, ki so padle na polovico lanjskih cen.

Novo znamke. Nove enotne poštne znamke, ki jih je naročil bivši poštni minister dr. Drinkovič v Ameriki so prišle v promet. Nabavni in prejemni troški teh znamk znašajo skoraj toliko, kolikor so vredne znamke. Tako so izračunali strokovnjaki. Pa so fine glavce ti naši politični ministri.

Osem sladkornih tovarn imamo doslej v Jugoslaviji: 2 v Srbiji, 1 v Banatu, 1 v Baranji, 2 v Bački, 1 v Bosni in 1 v Slavoniji. Največja in najmodernejša je ona v Grvenki v Bački, ki izdelata letno 1500 vagonov sladkorja. Nas bi zanimala tudi statistika koliko je v Jugoslaviji sladkornih veržnikov.

Zitne cene. V Beogradu stane meterski stot pšenice 950—1000 K, koruze 420 K in ovsas 250 K. V Osijeku plačujejo meterski stot pšenice po 1000—1010 K, koruze po 400 K, ovsas po 380—340 K. V Vinkovcih stane meterski stot pšenice 950 K, ovsas 250 K.

V Šubotici pšenice 900—950 K, koruze 320—340 K in meterski stot ovsas 250 K. V Bački stane meterski stot pšenice 960—680 K, ječmena 300 K, koruze 360—380 K, 1 kg. moke-nularice 15 K.

Cene Ložam padajo. Na mednarodnem trgu opazamo stalno padanje cen za kože. Cene mnogim vrstam kož so padle že pod cenami iz leta 1914.

Cene za olje. Letos si obetajo v Dalmaciji, da bodo pridelali velike množine olja. Računa se, da se bo letos najmanj 100 vagonov olja izvažalo iz Dalmacije. Cena olju bo znašala 40—44 K za kg.

Padanje cen za električne stroje. V Nemčiji so padle cene za električne stroje za 10%. Do sedaj so padle cene teh izdelkov za eno celo tretjino.

Tovarna za glavnike itd. se zgradi pri Ljubljani. Izelovala bo poleg vseh vrst glavnikov, lasnic itd. tudi dvojne glavnike in dvojne lasnice, oboje za dame in za otroke. Z zidanjem tovarne se prične začetkom letošnje pomladi; stroji najmodernejšega sestava pa dospoje iz Francije.

Električna centrala na Krki pri Zagradcu. Zadruga »Električna centrala Zagradec« namerja zgraditi električno centralo na Krki pri Zagradcu. Sedanji jez se bo popravil in nekoliko zvišal, neposredno pod jezom pa se bo zgradilo poslopje s turbino za električno centralo. Električni tok se bo rabil kot gonilna sila za razsvetlavo in v industrijske svrhe.

Po svetu.

Pes — dedič. Neka Američanka v Čikagu je v svoji oporoki postavila za glavnega dediča svojega — psa. Zapustila mu je 8000 dolarjev (v našem denarju okrog 1 milijon 40 tisoč kron.) Ta pes bo jedel same pečenke, dočim tisoč in tisoč otrok strada bornega kruha.

Roman lepe Rečanke. Pred 29 leti se je rodila reškemu kočijažu, poštenemu možu Marinkoviću hčerka Ana, ki se je že v 18 letu razrasla v najlepše dekle na Reki, ki je s svojo lepoto zamamljala ves moški svet. Toda Ana je bila pridna šivilja in v njej takrat še ni bilo vrage, pač pa je bil v nekem bogatem in uglednem Rečanu, ki je dekletu omamilo in zavedel, potem pa jo vrgel pohojeno na cesto. Oče ji ni mogel tega odpustiti, čeprav je bila žrtev moškega vrage in tako je dekletu končno pobegnilo z doma v Milan — v pevsko in plesno šolo ter postalo — kabaretna igralka. S svojo lepoto in s svojim talentom je Annie Marini, kakor se je zvala kot igralka doživljala triumfe in vespolno ljubavnih ponudb. No, tedaj je bil zlezal tudi v njo že vrage in udala se je sinu pariškega bankirja Meroisea Albertu ter odšla z njim v Pariz, kjer je žela še večje triumfe. Toda le prekmalu se je izneverila Albertu in sledila egiptovskemu princu Sidija Hismariu, ki jo je odvedel v Kairo, kjer ji je dal na razpolago krásno vilo, služabnike in ekvipažo. Toda vrage, ki se je bil v njej že udomačil, jo je pogljal v beg z mladim Arabcem

Meseinom Habakijem, s katerim je prisplela spet v Pariz, a ga pustila in odšla zopet k Albertu, ki je kmalu nato umrl ter ji zapustil ogromno premoženje, katerega je pa takoj zapravila v divjanju, ki jo je privedlo v blaznost in v blaznico »De la Roche«, odkoder bo sedaj prišla ubita na duhu, duši in telesu zopet nazaj na Reko.

15-letna žena in dva moža. Pred nekim ameriškim sodiščem se je morala zagovarjati 15-letna Edis Blais radi bigamije (dvomoštva). Hladnokrvno je priznala, da se je v teku 6 mesecev dvakrat poročila. Teden dni po prvi poroki je zbežala od svojega moža. Sodniku je izjavila, da ni ničesar vedela o postavah. Njen drugi mož ji je rekel da ne bo nobenih sitnosti, nakar sta se kratkomalo poročila.

Japonski oglasi. Medtem ko so oglasi v evropskih listih sestavljeni v kratkem suhoparnem trgovskem slogu, se poslužujejo Japonci oglasov povsem v pesniški obliki. Tako je en trgovec v Tokiu v svojem oglaševalcu dal natisniti sledeče: Naši prodajalci so ljubeznivi in prijazni kakor oče, ki išče za svojo hčer moža, kateri ne more dati nobene dote. V vsakem času in v vsakem vremenju bodo vas pozdravili z istim veseljem, kakor solnčne žarke, ki posijejo iz kresnih oblakov. Neki trgovec z ješihom naznanja v oglaševalcu v katerem ponuja svoj ješih, »da je njegov ješih bolj kisel, kakor jezik najhujše punce«.

Iz stranke.

Glavno strankino zborovanje Nar. soc. stranke se vrši 19. in 20. marca v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani. Natančnejšje poročilo v prihodnji številki.

Shod NSS na Jesenicah se vrši v nedeljo 20. t. m. dopoldne, popoldne pa v Žirovnici. Na obeh shodih poročata tov. narodni poslanec Brandner. Dolžnost vseh naših somišljenikov je, da se naših shodov polnoštevilno udeležijo.

Narodno-socialistični politični klub ima redno vsak teden svoje sestanke in sicer v petek ob pol 9. uri zvečer v zadnji sobi kavarne »Zvezda«. V klubu se razpravlja o raznih gospodarskih, kulturnih in političnih vprašanjih in priporočamo vsem našim članom inteligentom, da se klubovih sestankov redno udeležujejo. Dosedaj je predaval dr. Otakar Rybar na dveh sestankih o ustavi, tov. Zorko Fakin o delovanju naše delegacije v Pragi,

in tajnik tov. Pompe. Tov. Repovž je stavil predlog za zvišanje strankinega davka na K 20., ki je bil enoglasno sprejet. Na novo so izvoljeni: prof. Polovič, predsednik; strojevodja Kuzma, podpredsednik; sodni oficijal Hude, tajnik; davčni sluga Vatovec, blagajnik; odborniki: postajni odpravnik Pompe, šalkavaški župan Smrgut, delovodja Gerželj, mizar Novak, rudarski paznik Satler, sprevednik Beguš; pregledovalca računov: Ujčić in Tresl; nadzornika: Repovž in Šeško.

Občni zbor krajevne organizacije NSS za Udmatski okraj se vrši v ponedeljek 21. februarja t. l. ob pol 8. uri zvečer v gostilni pri Zupančiču, Ahacljeva c. Tovariši in somišljeniki! Naša dolžnost je, da začnemo z živahnim delom, da nas ne prekosijo sosedne krajevne organizacije. Agitirajte za mnogobrojno udeležbo, da se tem lažje porazdelimo k delu v organizaciji. Vabimo tudi tovariše naših sosednjih krajevnih organizacij, da se udeležijo našega rednega občnega zboru. Odbor.

Občni zbor kraj. org. NSS v Kočevju. Preteklo nedeljo se je vršil pri Belanu občni zbor krajevne organizacije NSS v Kočevju. Na občnem zboru sta podala poročila predsednik tov. Šeško

in tajnik tov. Pompe. Tov. Repovž je stavil predlog za zvišanje strankinega davka na K 20., ki je bil enoglasno sprejet. Na novo so izvoljeni: prof. Polovič, predsednik; strojevodja Kuzma, podpredsednik; sodni oficijal Hude, tajnik; davčni sluga Vatovec, blagajnik; odborniki: postajni odpravnik Pompe, šalkavaški župan Smrgut, delovodja Gerželj, mizar Novak, rudarski paznik Satler, sprevednik Beguš; pregledovalca računov: Ujčić in Tresl; nadzornika: Repovž in Šeško.

Občni zbor krajevne organizacije NSS v Mariboru se vrši v nedeljo dne 20. t. m. ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu. Dolžnost vseh naših somišljenikov je, da se občnega zboru polnoštevilno udeležijo. Ob tej priliki poročata tov. Fakin o delu naše delegacije v Pragi.

Shod krajevne organizacije NSS v Št. Pavlu pri Preboldu se je vršil v nedeljo, 13. t. m. pri precejšnji udeležbi v gostilni Vedenik. Na shodu je poročal o strankinem političnem, gospodarskem in kulturnem pomenu tov. Fakin iz Ljubljane, ki je v jedrnatih besedah pokazal razlike med

hotenjem naše stranke in hotenjem nasprotnih političnih strank ter razjasnil navzočim program naše stranke. Za svoja izvajanja je žel živahno odobravanje. Lepo uspeli shod je naše somišljenike v Št. Pavlu vzpodbudil k delu za našo idejo.

Maribor. Shod viničarjev. V nedeljo 27. februarja t. l. ob 9. uri dop. se vrši v Narodnem domu v Mariboru shod viničarjev na katerega se vse v bližini nahajajoče viničarje najvljudneje vabi. Predmet; organizacija viničarjev.

Kraj. org. NSS v Mariboru.

Kočevje. Dne 13. t. m. se je ob veliki udeležbi izvršil III. redni občni zbor tukajšnje K. O. NSS. Izvoljen je bil nov odbor pod predsedstvom tov. Poloviča profesorja v Kočevju. V odboru so zastopani posestniki, delavci, uradniki in obrtniki. Naš narodni poslanec tov. Brandner je v dveurnem govoru oral delovanje konstituante ter splošno politični položaj. Zborovalci so mu z napetostjo sledili in živahno pritrjevali. Želimo kmalu zopet sličnega shoda, ki prinaša v naše vrste zavednost in v najširše kroge zanimanje za našo stvar.

Socijalno in gospodarsko gibanje.

Ustavni občni zbor Kraj. org. NSS Muta — Vuzenica.

V soboto 12. februarja t. l. se je vršil ustavn občni zbor »Kraj. org. NSS« v gostilni pri mostu na Muti za okoliš Muta — Vuzenica. Zborovanje je otvoril predsednik pripravljane odbora tov. Znajden Alojz ter po kratkem nagovoru podal besedo navzočemu pol. tajniku NSS iz Maribora tov. T. Vachtarju, ki je v daljšem jedrnatem govoru obrazložil pomen nar. soc. stranke, njena načela in smernice. Za njim se je oglašil k besedi tov. učitelj Porekar Vinko, ki je oertal razmere, ki vladajo ravno v teh najbolj ogroženih krajih in predlagal konečno, da se izvoli odbor »Kraj. org. NSS« za okoliš Mute in Vuzenice. Izvoljeni so bili soglasno sledeči odbor: Predsednik tov. Znajden Alojz, podpr. tov. Knaver Blaž, tajnik tov. učitelj Porekar Vinko, blagajnikom tov. Haberman Ivan; odborniki, tov. Bernehar Martin, Haberman Srečko, Vomer Ivan, Lesnik Anton in Skof Zdravko; preglednik računov tov. Urbič Joško in Vovcovnik Anton.

K besedi se je na to oglašilo več tovarišev iz katerih govorov se je dalo posneti zalostno dejstvo, da je naše zavedno jugoslovansko delavstvo prav za prav brezpravno v lastni državi, medtem vživajo naši najhujši sovražniki one pravice, ki bi jih morali uživati mi. Podjetja, ki so skoraj vsa izključno v nemških rokah, protežirajo nemške delavce a naše odpuščajo, ne morda z razloga, da je pomankanje dela ampak zato, ker so jugoslovanskega mišljenja. Naši delavci bi bili radi člani Sokola in drugih narodnih organizacij pa se o tem niti misliti ne upajo ker bi se jih na najbolj terorističen način s strani Nemcev, ki danes tvorijo internacionalo in komuniste v naši državi, iz tovaren spodilo.

Zalostno ali resnično je to dejstvo, da našemu delavstvu še danes v lastni državi vlada isti kruti sovražnik kakor je vladal za časa avstrijskega gospodarstva. Temu odpomoči se da edino na ta način, da naši poslanci pri vladi izposlušajo naredbo s katero se prepoveduje odpuščenje zavednih jugoslovanskih državljev, dokler se nahaja pri podjetju bodikako število tujerodcev in pristašev strank, ki niso državotvorne. Vsako tako podjetje, ki je v tujih rokah naj se stori odgovorno za odpustitev delavstva na ta način, da politični oblasti utemelji odpustitev našega delavstva. Ta bi bila pa res lepa, da bojo naši sovražniki v lastni naši državi še nadalje uganjali nasilstva nad nami, kakor so jih uganjali poprej.

Ko je še tov. Vahtar navzočim v daljšem govoru razjasnil, da smo gospodariji v državi oni, ki se zavedamo, da nas je slovenska mat rodila, mi, ki smo se borili za samostojnost in svobodo v lastni državi, vsled česar ni potreba, da si pustimo niti najmanje de-

pasti od golazni, ki se skrivajo pod plaščem internacionalizma in komunizma, ruje proti obstoju te naše države, in če potreba, z brahijaino silo ti zalegi dokažemo, da smo tu gospodarji mi, ki bomo z vsemi silami delali, da se ta svojat iztrebi iz države, je tov. predsednik ob splošnem zadovoljstvu zaključil zborovanje.

Sevnica. Pretekli četrtek takoj po končanem delu v tovarni za kopita se je vršil pri nas delavski shod, na katerem nam je poslanec tov. Brandner obrazložil položaj v konstituantni. Govornik, ki smo ga vsi z zanimanjem poslušali, je kritiziral tudi razmere v naši tovarni, kar ni bilo po volji navzočim tovarniškim uradnikom, ki so vsled tega čutili potrebo nastopiti v obrambo svojih gospodarjev. Socijaldemokrat Grutschreiber je trdil, da je v celoti Evropi k večjemu 7 takih kopitnih strokovnjakov, kakršna sta nenadomestljiva brata Winkle. Neki drugi socijaldemokrat je bil mnenja, da smo narodni socijalisti v svojih zahtevah po zboljšanju mezdnih razmer pre-radikalni, med tem ko imajo socijaldemokrati v takih vprašanjih več uravnovitosti. Tudi krivdo, radi katere je tovarna delala nekaj časa samo tri dni v tednu, bi radi nprtili naši organizaciji ponudirajoč, da sekvestri niso pravčasno naročili lesa, dočim na drugi strani trdijo, da se je moralo delo skrčiti radi izostalnih naročil. O priliki se že natančneje pomenimo o tej stvari, danes samo konstatiramo, da sta br. Winkle namenoma izzvala tak položaj, da bi si zopet utrdila svoje stališče. V ostalem so se socijalni demokrati vjemali s poročilom tov. Brandnerja. Neki komunist, kakor je bilo videti edini na shodu, je mislil imponirati z neprestanimi medklici. Ko ga je tov. Brandner parkrat krepko zavrnil, je junak popolnoma utihnil. Splošna želja sevnškega delavstva je, da se večkrat prirede podobni poučni shodi.

Stara Avstrija!

Kakor v stari Avstriji, izgleda v nekaterih tovarnah na jugoslovanskih tleh, kjer gospodarijo nemški nacionalci, ki se nikakor ne morejo sprijazniti temu, da je pokr. vlada svojecasno prepovedala uradovati v nemškem jeziku, se dogaja n. pr. v sevnški tovarni, ki jo vključ sekvestru vodita de facto br. Winkle, da se obravnava z delavci samo v nemškem jeziku. Plačilne knjizice (Lohnbücher) so samo nemške. Na stenah pa je še zmiraj nabita »Arbeitsordnung« iz l. 1883, katere se, kar je najlepše, vodstvo tovarne krčevito drži, ker je zadosti reakcionarna. Zastopniki pokrajinske vlade so že večkrat posetili sevnško tovarno, a tega niso opazili. To pač ni važno, kaj ne da?

Društvo geometrov poročata: Ministerstvo financ v Beogradu je po generalni direkciji katastra z ukrepom

dne 11. novembra 1920 št. 2451 objavilo naredbo pod naslovom »Osiguranje geometrijskega pomladaka u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca«, kdo zamore postati državni geometer v Srbiji in Crni gori, oziroma, kako se ina osigurati geodetski naraščaj v naši državi.

Glasom te naredbe, ki je bila objavljena v uradnem listu št. 150, zamore postati državni geometer oni, ki je položil srednješolsko maturo, vršil dve do triletno prakso pri zemljinariskem katastru kot pripravnik, ter bi potem napravil brez obiskovanja geodetskega oddelka na tehnični visoki šoli, nekak geometerski izpit pri oblastvih finančnega ministerstva. Ministerstvo financ utemeljuje to naredbo, da je število sposobnih geometrov nezadostno, in da se tudi sedanje število krči od dne do dne. To ministerstvo sklepa, da bi na podlagi citirane naredbe pridobilo potreben naraščaj za državne interese tako važno geodetsko stroko.

Ne samo naše društvo geometrov za Slovenijo temveč vsa združenja kakor v Sarajevu v Splitu in centralno društvo v Zagrebu je ta ukrep skrajno presenetil, ker hode več ali manj uničil vsa prizadevanja geometrov postaviti stan na višino neobhodno potrebno tehnične predizobrazbe.

Društvo za Slovenijo je na svojem obnem zboru dne 7. decembra 1920 zavzelo odločno stališče proti tej naredbi, ter odklanja isto iz sledečih razlogov:

Strokovno društvo geometrov kraljevine Srbov Hrvatov in Slovencev si je stavilo kot prvo nalogo izpopolniti strokovno izobrazbo zemljemercev, da bi bil ta nepotreben stan po višji izobrazbi še v večjo korist državi.

Geometri uvideč že pred dvema leti nedostanke vseh panog državnega zemljemerstva, so vpsalali potom centralnega društva detajlni projekt o reorganizaciji geodetskega dela, katerega vodilna misel je bila največja ekonomija sil. To varčevanje sil bi se zamoglo doseči:

1. da se ujedini vsa geodetska dela pod enim vodstvom v enem centralnem uradu

2. da se ne ustvarjajo provizorija

3. da se da geodetskim delom trajna vrednost in

4. da se geodetsko poslovanje v bodoče poveri edino geometru z akademsko izobrazbo, ki lahko zadovolji zahtevam modernega merjenja.

S citirano naredbo se bo pa ustvarilo ravno nasprotno, kar bo le v škodo državi. Namesto solidnega definitivnega novomerjenja trajne vrednosti, hoče se ustvariti nekak provizorij, za katerega lahko že naprej trdimo da ne donese onih rezultatov, ki se pričakujejo in ki bi se lahko dosegli v razmerju s potrošeno energijo, časom in materijelnimi sredstvi.

Namesto da se z vsemi sredstvi privabi kar najsolidnejši, temeljito nabrazeni naraščaj, meni finančno ministrstvo, da bi tudi nekvalificirano osebo moglo izvrševati veliko in važno panogo državne izmere.

Pa vzemimo slučaj, da bi se res našlo zadostno število pripravnikov, ostane odprto vprašanje imamo li zadostno število strokovno izobraženih

geometrov, ki bi imeli čas za naraščaj vzgojiti. Uverjeni smo pa tudi, da bi v slučaju zadostnega števila inštruktorjev ta izobrazba trajala — kakor poročajo hrvaški strokovnjaki najmanj osem let. To število let je bilo potrebno pri izmeri katastra v Hrvatski in Slavoniji, da je postal poedinec samostojen, nikakor pa ne še dovršen geodetski uradnik.

Spomenica, ki jo je poslalo centralno društvo v Zagrebu omenja, da so ravno na ta način vzgojeni geometri, torej brez akademske izobrazbe prišli z iniciativnim predlogom, naj se od geometra zahteva akademsko izobrazbo. Uverjeni smo da bi se dalo v času, ki bi bil potreben za vzgojo empiričnih geometrov osigurati zadostno število visokošolsko naobraženih geometrov, ako bi država podpirala študij na obstoječih visokih šolah. Stroški bi bili manjši in rezultat sigurnejši.

V času ko se je v veliko zadoščenje zemljemercev doseglo, da se izpopoljni geodetski študij na osem semestrov in bilo pričakovati da se bo sedaj naraščaj v toliko večji množini in tem večjo vnemo posvetil geodetskim študijam, je prišla ta naredba kakor udarec v obraz prizadevanju društva in merodajnih faktorjev, ter uničila vse nade, ki so se stavile v bodočnost stanu. Izvršitev te naredbe pomeni izednačenje absolviranih srednješolcev z 2 — 3 letno pripravniško službo z onimi geodeti z visokošolskimi študijami. Na ta način postane visokošolski študij iluziren in v kratki dobi ne bo dobiti nikakega strokovno naobraženega geometra.

S to naredbo ki ima namen hipotetično od pomoči pomankljaju geodetov, je pa kultiviranje geodetske znanosti vršeno za decenije nazaj. Začeti hočemo tam kjer so drugi kulturni narodi prenehali pred več nego trideset leti. Iz navedenih razlogov protestiramo najodločneje proti izdani naredbi, ter stojimo na stališču, da zamore postati državni geometer le absolvent z visokošolskimi geodetskimi študijami.

Švicarsko delavstvo proti Moskvi. Proletarsko gibanje v Švici je bilo zadnje čase precej burno. Komunisti so, kakor povsod, tako tudi v Švici, delali precej zgage. Listi vseh struj so prinašali o tem gibanju dolge članke in vse je kazalo, da so v Švici komunisti v večini. To bi bilo po sedanjih izkušnjah nekaj nenormalnega. Švica je visokokulturna država, dogodka pa so nas uverili, da v visokokulturnih državah komunizem nima uspeha. Ves svet je torej nestrpnost pričakoval, kako bo izpadlo glasovanje, katerega je zahteval švicarski proletarijat, da se se prikloni III. internacionali ali ne. Sedaj je izid glasovanja razglašen. Švicarska socijalistična stranka ima 44.000 članov, od teh je glasovalo 34.974 članov (64,9%). Proti vstopu v III. internacionalo je glasovalo 25.475 članov (73%), za III. internacionalo je glasovalo 8.777 članov (25%).

Kočevje. Važno za naše somišljenike! Komur se godi kakršnakoli krivica ali nasilje naj se zglaši pri tov. predsedniku prof. Poloviču. Zastavili bomo vse sile, da vsakomur pomoremo.

Prosveta.

Celje. — Ustanovni občni zbor »Bratstva« Celje se je vršil dne 4. febr. ob pol 8. uri zvečer v društvenem prostoru gostilne »Wilson«. Ob lepi udeležbi članstva in somišljenikov je otvoril zbor tov. Bervar, obrazložil pravila prepotrebnega izobraževalnega društva, nakar je tov. Žabkar v lep in stvarnih besedah orisal zvišen namen »Bratstva«. Po poročilih tajnika in blagajnika pripr. odbora se je izvolil sledeči nov odbor:

Preds. Dolfe Bervar, podpreds. Drago Gobec, tajnik Franjo Fendré, blagajnik Sajovic Ivo, odborniki: Medic David, Pavlinič Franjo, Čergolj I., Kapl Fran, Kanobl Herman, Verderber Rudolf in Pavlinič Pavla, namestnika: Karner Martin in Oblišar Jos. ter pregledovalca računov Simon Cvar in Franjo Čepin. Zborovodja tamb. zborna je potrjen v osebi tov. Branka Baumovič.

Pozor!

Naročniki! Javite vedno in takoj, kadar ne dobite lista. Izslediti moramo vsako zloupravo. Mi Vam pošljamo list točno in redno. Pri pošiljanju naročnine navedite številke, ki so na naslovnem listku in natančen naslov.

Somišljeniki! Vsak, kdor je pravi pristaš stranke mora biti naročnik »Nove Pravde«. Naše glasilo zahtevajte v vsakem javnem lokalu. Lokale, kjer ne dobite našega glasila, ne posečajte. Razširjajte »Novo Pravdo« in pridobivajte naročnike, da nam bo v doglednem času mogoče izdati dnevnik.

Politična šola.

Priredil tov. Fakin Zorko.

(Nadaljevanje.)

Ustava (konstitucija).

V bivši Avstriji je bil vsak izdajatelj časopisov, brošur in drugih, javnosti namenjenih tiskovin, dolžan predložiti po en iztis vladi v cenzuro, ki je konfiscirala omenjene tiskovine za vsako ostro besedo, medtem ko vlada v Angliji, Ameriki in Franciji v tem oziru popolna svoboda in lahko vsak govori in tiska karkoli mu ljubo in kakor v resnici misli. Če kdo tam govori ali tiska bedasto ali zločinski ga drugi v polemiki raztrga in popravi in tako tudi pisanje te vrste nikomur ne škoduje. Država in red stojita trdneje kot kje drugje. Državljeni v Ameriki in Angliji se morejo združevati in zborovati kadar to smatrajo sami za potrebno in ne kadar jim to dovoli policijsko ravnanje ali okrajno glavarstvo; ako najde kje državljani kako ljudsko zborovanje, ki ne ovira prometa, lahko govori, pa bodisi da je to na ulici ali jih lahko tudi skliče, kakor mu je ljubo; komur se ljubi govori ali posluša — komur ne, odide. Politična in izobraževalna društva se ustanavljajo popolnoma svobodno, ne da bi jih pri tem oviral kakšen javni urad ali jih v njihovem delu kontroliral. Vse to je stvar državljanov samih. V Ameriki smejo državljani nositi celo orožje. Tako se tam vsestransko podpira vznik državljanske samostojnosti. S tem seveda še ni rečeno, da konstitucija imenovanih držav, ki so nam zaenkrat vzor svobode, ni potrebna reform in nadaljnega razvoja. Odstranitev zgornje zbornice (senata) n. pr. postaja tam aktualna nujnost. Tudi mi v Jugoslaviji imamo še dolgo pot do resnične svobode in samovlade naroda, kot to predpisuje ustava. Vse naše stremenje pa mora iti za tem, da jo čimprej dosežemo.

[Avtonomija.

Avtonomija je samouprava. Pomenja jačenje delovanja in one izvrševalne oblasti, ki omejuje državo in vlado na korist državljanske, nikakor pa ne birokratične uprave javnih in političnih zadev. V samoupravi upravljajo državljani same sebe in urejujejo uradne zadeve; izmed sebe volijo za gotov čas zmogljive ljudi, ki stoje na čelu samouprave ureditve. Na ta način omejujejo moč birokracije, katere je občinstvu že po svoji naravi vedno tuja, ker zasleduje koristi vlade in osredotočuje v svojih rokah moč in pravico odločitve.

Občinstvo je pri birokratični vladi vedno nesvobodno in odvisno, ker upravlja in skrbi za njegove zadeve nekdo tretji; avtonomija nasprotno pa pomenja politično svobodo državljanov. Pri avtonomiji se občinstvo upravlja samo in vsak sam sebi najbolje služi in svojim potrebam najbolje ugoditi, ker jih dobro pozna in občuti na lastnem telesu.

Iz vzrokov ljudske koristi in državljanske svobode zahtevamo avtonomije povsod in vsekdar, kjer je to možno; posebno pa za osnovne ureditve države, kot so to: občina, okraj, pokrajina, s katerih se sestavlja država.

Hočemo avtonomijo uprave v občini, okraju in pokrajini, ker vemo, da se bo za življenske potrebe, kakor tudi za politične, socialne in gospodarske potrebe najboljše poskrbelo ako se bo izpeljala avtonomija.

Centralizacija vede vedno k negipčnosti uprave, medtem ko samouprava omogoča svobodno delo, gibčnost delovanja, podjetnost in vsakovrsten razvoj.

Za avtonomijo govore tudi drugi vzroki.

Samouprava je demokratična oblika. Politične svobode za katero stremimo, ne moremo doseči drugače kot z samoupravo, ker avtonomija je vrelc resnične svobode in pomočnica državljanske samostojnosti ker probuja sveža zanimanje državljanov za javne zadeve.

Avtonomija ne bo nikoli ovira demokratične države, temveč nasprotno, vedno ji bo služila v podporo, vedno ji bo v korist. Za časa nedemokratičnih vlad in absolutizma so avtonomni organi vedno nekaki stražniki politične in državljanske svobode.

Za pokrajine, okraje in občine moramo zahtevati razširjenje samouprave ureditve in za od njihovega občinstva voljene zastopnike kar največjo samostojnost in tudi eventualno plačo. Samouprava mora biti za nas povsod eden izmed naših ciljev in mi se moramo korak za korakom izviti iz pesti birokratizma in stremeti na ta način po popolni samostojnosti.

Ljudje, ki jih je izvolilo v urade občinstvo samo, so v vsakem slučaju občinstvu boljši porok vestnosti in delavnosti za obči blagor, kot od vlade postavljeni uradniki; to je pokazala izkušnja. Izventega so bolj varčni in vidijo potrebe onih, katere zastopajo bolje, kot uradniki, ker so jim razmere bolj znane. Poleg tega je jasno, da, če jim leži na zaupanju občinstva, morajo istemu dati tudi poroštvo, da hočejo skrbeti za njihovo dobro, kar je zopet ena izmed prednosti samouprave.

Prva in glavna dolžnost samouprave je, da skrbi za svobodo in koristi državljanov.

Samouprava za katero se borimo mora biti zaščita in sredstvo k svobodi in pravičnosti.

Avtonomija, kar najbolj dovršena, to je cilj moderne demokracije. Z njeno uresničitvijo propade birokratični režim, da napravi mesto moderni državi, ki se bo seveda od države današnjega tipa zelo, zelo razlikovala.

(Dalje prihodnjč.)

Po sklepu lista.

Poljsko-romunska zveza proti Rusiji.

Prijazno stališče češke vlade.

Berlin, 17. februarja. V tukajšnjih političnih krogih zasledujejo z vso pozornostjo poročila o zvezi med Romunijo in Poljsko, ki se je sklenila med obema vladama pod protektoratom Anglije in Francije. Kakor kažejo zadnje vesti, zvezna pogodba sicer še ni formalno podpisana, dosežen pa je sporazum že v vsch točkah. Pogodba je naperjena proti sovjetski Rusiji in obvezuje obe državi, da si medsebojno jamčita današnje vzhodne meje. Ni še gotovo, katere meje so mišljene z ozirom na Poljsko, ker poljsko-ruski mir v Rigi še do danes ni podpisan. Vrhu tega je mogoče, da bo Anglija giede garancije vztrajala na svojih mejnih predlogih, ki se deloma razlikujejo od poljskih zahtev.

Praga, 17. febr. Ugleden češki politik, povprašan od nekega francoskega časnikarja o stališču češke do snujče se poljsko-romunske zveze, je izjavil, da more Češka tako zvezo le pozdravljati, ker ima strogo defenzi-

ven značaj in predstavlja zato važne garancije za ohranitev miru v Srednji Evropi. — Tudi s stališča male antante se poljsko-romunski zvezi ne da oporekati. Nasprotno; mala antanta se lahko po tej koaliciji dveh močnih držav samo okrepi. Morda je to prvi korak, da se ji pridruži tudi Poljska.

Občinske volitve v Beogradu.

Beograd, 17. februarja. Naknadne občinske volitve v Beogradu bodo končnoveljavne dne 6. marca t. l. Poleg demokratske in radicalske je doslej že tudi predložena lista socialnih demokratov.

Veliko poneverjenje v poštni hranilnici na Dunaju.

Dunaj, 17. februarja. Pri poštni hranilnici na Dunaju so prišli na sled velikemu poneverjenju. Gre se za pol milijona kron. Dosedaj še neznan krivec je ponaredil izplačilno nakazilo. Sumijo, da mora biti uslužbenec

Iranilnice same. Več uradnikov so že zaprli.

Prisega novega ministra pravde.

Beograd, 17. februarja. Novi minister za pravosodje Marko Gjuričić je danes na dvoru položil prisego.

Stavka v oblačilni stroki na Dunaju.

Dunaj, 17. februarja. Davi je okoli 2800 delavcev oblačilne stroke

stopilo v stavko zaradi zahteve po povišanju plač. Zahteve po zvišanju plač so zelo velike. Delodajalci so doslej zahteve odbili.

Veliko poneverjenje na Francoskem.

Berlin, 17. februarja. Iz Pariza javljajo: V francoski zbornici so večeraj razpravljali o dogodkih, ki so se odigrali pri razpustu ameriških skla-

dišč na Francoskem. Dognalo se je, da gre poneverjenju sedmih milijonov dolarjev.

Poraz italijanskih komunistov v Benetkah.

Milan, 17. februarja. Na konferenci delavske zbornice v Benetkah so bili komunisti poraženi. Za dnevi

red glede vstopa v tretjo internacionalno je bilo oddanih le 12.000 glasov proti pa 29.200 glasov.

Razširjajte „Novo Pravdo“.

Izdaja konzorcij „Nove Pravde“. Odgovorni urednik: H. Sever. Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.

„Petovia“

usnjarska industrija d. d.

na Bregu pri Pljuju (Slovenija)

19-2

je pričela s tovarniškim obratom za čevlje. — Izdeluje vsakovrstne **Goodyear** in **Mae-kay** čevlje za gospode in dame, navadne trpežne delavske, kakor tudi najfinije luksuzne čevlje. :-:

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo naj se obrne edino le na tvrdko

TONE MALGAJ

13-5 pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ulica 6

Priporečajte dobro postrežbo, vedno sveže pivo, domača pristani vina in dobro kuhinjo po zelo znižanih cenah, prosim za obilen obisk

FRANJO STIKLER
Restavracija juž. kol. Maribor.
4-8

N. R. 35.

Pismo kakor tudi pošilka ležita pod enakim znakom. — Ne smej se! Zahvali se mi boš, ko uvidiš, kako se ti bodo tvoji čevlji sliki pri uporabi „ERDAL-a“ terpenitovega čistila. — Odgovor po 1: „H. K. 47“. 15-3

Franc Brumat
Ljubljana
5-8

Vsakovrstno manufaktur

Mestni trg
št. 25, I. n.

Pnevmatike

za avto in kolesa v vseh demizijah, gumijevih predmetih, vsakovrstne žice za električno napeljavo, elektrotehnični material in vsakovrstne potrebščine priporočila po najnižjih cenah

M. Kuštrin

Ljubljana, Dunajska cesta št. 20; telefon št. 470.
Podružnica: Maribor, Jurč čeva ulica št. 9.

„Nova Pravda“ ne sme manjkati v nobeni slovenski hiši!

Kapital: 20,000.000 kron. **Rezerve okrog 6.000.000 kron.**

Slovenska eskomptna banka

Ljubljana, Šelenburgova ul. št. 1. Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Članski prispevki in podpore Narodno-socijalne Zveze.

I. razred. — Članarina 1 k na teden. — Podpore: II. razred. — Članarina 2 k na teden. — Podpore: III. razred. — Članarina 3 k na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/2 leta	nad 2 leti	nad 3 leta
V boleznih	10 tednov po 20 k	10 tednov po 25 k	10 tednov po 30 k
V brezposelnosti	nad 1 leto 5 ted. po 40 k	5 tednov po 45 k	6 tednov po 50 k
Porodnice	—	1 ted. po 25 k	—
Pogrebščine	—	4 ted. po 20 k	—
	—	enkrat 150 k	enkrat 200 k

Članstvo	nad 1/2 leta	nad 2 leti	nad 3 leta
V boleznih	10 tednov po 40 k	10 tednov po 45 k	10 tednov po 60 k
V brezposelnosti	nad 1 leto 5 ted. po 45 k	5 tednov po 55 k	6 tednov po 60 k
Porodnice	—	3 tedne po 35 k	5 tednov po 40 k
Pogrebščina	—	6 ted. po 45 k	3 ted. po 40 k
	—	4 ted. po 40 k	—
	—	enkrat 250 k	enkrat 300 k

Članstvo	nad 1/2 leta	nad 2 leti	nad 3 leta
V boleznih	12 tednov po 50 k	10 tednov po 55 k	10 tednov po 60 k
V brezposelnosti	nad 1 leto 5 ted. po 60 k	10 tednov po 65 k	10 tednov po 70 k
Porodnice	—	6 tednov po 50 k	10 tednov po 50 k
Pogrebščina	—	6 tednov po 60 k	4 tedne po 50 k
	—	—	7 tednov po 50 k
	—	—	enkrat 350 k
	—	—	enkrat 400 k

NSZ. ima svoje društvene prostore v Narodnem domu v Ljubljani (I. nadstropje, desno). Uradne ure so vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 4. ure do 7. ure zvečer. Ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dopoldne. Tam lahko dobi vsakdo vsa nadaljna pojasnila. Za pisma je naslov: „Narodno-socijalna Zveza“ v Ljubljani, Telefon št. 77.